CAM-İŞ

Sahibi
İstanbul Şişe ve Cam
Sanayi İşçileri Sendikası
Neşriyatı idare edenler:
Nevzat Şeker, Hüseyin Kara
Cemil Gider, Lütfi Ak.

İŞÇİ ARKADAŞ
Bu Gazete senin malındır
Bundan istifade etmesini bil
Ve SENDİKANA üye ol

Gayri siyasî, İçtimaî ve Meslekî Gazete

SAYI: 24 | Her ayın 1 inde çıkar | Adres: Şişe ve Cam İşçileri Sendikası, Paşabahçe — İstanbul 1/EKİM/1954 | Fiatı: 10 Kuruş

Kıbrıs davası karşısında Türk İşçisinin görüşü

Son zamanlarda Kızılların teşviki ile bazı Yunanlılar hayasızca neşriyat ve şımarık hareketleri ile «Kıbrıs Yunanlılarındır» diye bir sürü yaygara koparıp durdular ve el'an da devam etmektedirler. Onların; bu küstah hareketleri karşısında Türk Gençliği de «Kıbrıs Türktür» isimli millî bir komite kuruldu. Bu komiteye siyasi ve gayri siyasî bütün teşekküller maddî ve manevî bütün imkânları ile iştirak ettiler. Bu vaziyet karşısında İşçi Sendikaları da millî bir gaye ile kurulduğuna göre bütün Türk işçisi de İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin almış olduğu karar gereğince bu husustaki sarih ve açık görüşünü «Kıbrıs Türktür» komitesine bildirmiş durumdadır. Sendikalar Birliğinin bu hareketi bütün işçi teşekkülleri tarafından tasviple karşılanmıştır.

TÜRK KIBRISA SESLENİŞ

Dinleyin şarkımızı söylüyor fırtınalar,
Bu seste Türk Kıbrıs'ın şahlanan imanı var.

Yeşil Adada güneş varsın derini yaksın,
Yakında Bozkurtların sesini duyacaksın.

Madem ki damarında Türk kanı taşıyorsun,
Madem ki istiklâl ve yurt için yaşıyorsun.

Korkma bir gün hayaller hakikat olacaktır,
Ay yıldız güneş gibi Kıbrıstan doğacaktır.

Türkün attığı ok hedefini şaşar mı?
Yüz yirmi bin Kıbrıslı Ay yıldızsız yaşar mı?

Sana hor bakanları mezara gömeceğiz,
Madem savaşta doğduk, savaşta öleceğiz.

Kıbrıs sen dünyalara şan şeref salacaksın,
Türk doğdun, Türk yaşadın daima Türk kalacaksın.

Sana uzanan eli parçalarız kırarız
Ayı sürüsü değil biz şanlı Bozkurtlarız.

Varsın Yeşil Adada o çakallar ulusun
Sen cihanın yenilmez kahraman Bozkurdusun.

Türkündür Yeşil Ada, Türkündür o ufuklar,
Kıbrıs için ölmeğe ant içmişiz çocuklar.

Ali Haydar YEŞİLYURT
(Kıbrısı isteyenlere açık mektup) tan

«KIBRIS TÜRKTÜR DERNEĞİ»: Kıbrıs Türktür Komitesi Dernek haline getirilmiştir. Bu münasebetle dün yapılan toplantıdan bir görünüş.

TÜRK-İŞ'İN MALÎ DURUMU

Türk-İş'i malî muzayakadan kurtarmak için İstanbul İşçi Sendikalar Birliğinin federasyon icra heyetleri ve Sendikalar Başkanlık Divanlarının iştiraki ile mühim bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda bir çok tanınmış sendikacılar muhtelif konuşmalar yapmış ve mühim teklifler ileriye sürmüştür. Neticede Türk-İş tarafından hazırlanan Eşya Piyangosunun muvaffak olması için bütün sendikalar azamî gayreti göstermeleri kararlaştırılmış, toplantı müsbet bir şekilde sona ermiştir.

—o—

Mülteciler kongresi

Milletlerarası Mültecilerir Dördüncü Kongresi Yıldız Şale Köşkünde yapılmıştır. Kongreyi Cemiyet Reisi Ord. Prof Dr. F. Kerim Gökay açmış müteakiben de Devlet Vekili Osman Kapani alâka çekici bir konuşma yapmıştır. Kongreye İşçi Sendikaları Birliğinden Başkan Seyfi Demirsoy, Mahmut Yüksel ve Hasan Türkay iştirak etmiştir.

—o—

İşçilerimizin Kışlık İhtiyacı

Kış aylarının yaklaşması üzerine sendikamız, Şişe ve Cam işçilerine 40 ton mangal kömürü 20 ton kışlık soğan temin edip tevzi etmiştir.

İzmir'de işçi buhranı

İzmir, (T.H.A.) — İncir piyasasının son zamanlarda arzettiği manzaranın pek de iyi olmadığı müşahede edilmektedir.

İmalâthanelerdeki amele buhranının son hadini bulmuş olması incirlerin işlenememesine sebep olmaktadır. İhracatçı sırf bu yüzden evelce mübayaa ettiği malı dahi çekememektedir.

Satıcı depoları tıklım tıklım mal ile doludur. Öyleki istihsal mıntıkalarından gelen ve gelmekte olan malları dahi koyacak yer kalmamış gibidir. Bu yüzden gayet tabiidir ki ihracatçı yeni mübayaalar yapamaz olmuştur.

Bu hâdise ise fiyat gerilemesini değil, doğrudan doğruya satış işlerini geri bırakmakta ve ihracatçı, kendisine lâzım olan miktarda piyasadan mal kaldırmak yolunu tutmuş bulunmaktadır.

Evvelki gün 2500 ve dün 3000 bugün 3000 çuval incir gelmiştir. Dünkü satış tutarı 2500 çuval civarındadır.

Sendikamızın Yıllık Kongresi yapıldı

Paşabahçe Şişe ve Cam İşçileri Sendikasının senelik mutad toplantısı 12-9-1954 Pazar günü saat 12 de Tekel İspirto Fabrikası Lokalinde yapıldı.

Atatürk ve fabrikamızda bir kazada şehit olan Mehmet Alinin ruhları için yapılan saygı duruşundan sonra kongre divanı seçimi yapıldı. Divan; Başkanlığa İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Seyfi Demirsoy, Vekilliğe; Fethi Ünal, Kâtipliklere Hayri Turan ve Nazım Kabul seçildi. Müteakiben Sendika Başkanı Hasan Türkay kısa bir konuşma ile Sendikanın 8 inci Genel Kurul toplantısını açtı.

Kongre, bu sene tahminlerin üstünde delegenin iştirakile yapıldı. Misafirler uzak yerlerden gelmişler ve kongrede tezahüratla alkışlanmışlardır. Gelen müşahit ve müşavirler arasında İstanbul Milletvekili Ahmet Topçu, Şişe ve Cam Fabrikası Umum Müdürü Şahap Topçu, Personel Müdürü Halis Diri - men, Teknik Müşavir Fethi Arman, Muhasebe Şefi Sami Şansal, Tekel İspirto Fabrikası Müdürü Hikmet Barant, Sendikalar Birliği Başkanı Seyfi Demirsoy, Birlik İdare Heyetinden Nuri Beşer, Zühtü Tetey, Gece Postası gazetesi muharrirlerinden Kemal Sülker, Tekstil Federasyonu Başkanı Bahir Ersoy, Deniş-İş Federasyonu Başkanı Mahmut Yüksel, Motörlü Taşıt İşçileri Sendikası Başkanı Mehmet İnhanlı, Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası Başkanı Yusuf Sidal, Sendikalar Birliği Avukatı N. Yahya Güvendi, Paşabahçe İşçi Sendikaları Dispanseri Başhekimi Naci Buçukoğlu ile bir çok sendikaların temsilcileri kongreye şeref vermişlerdir.

Gündem mucibince evvelâ faaliyet raporu Cemil Gider ve Nevzat Şeker tarafından okundu. Müteakiben Hüseyin Kara hesap raporunu okudu. Tenkid ve temennilere geçilmeden evvel delegelerin ısrarlı istekleri üzerine işveren vekili Şahap Kocatopçu kürsüye gelerek şu konuşmayı yaptı.

«Haziran başında bir kır yemeğinde sizlere hitap etmek fır

(Devamı 4. Sahifede)

Sendikamızla - Çubuklu M. Olcay ve Ortakları Cam imalâthanesi işverenleri arasında kollektif akid yapıldı

Sendikamızla Çubuklu cam imalâthanesi arasında ücretle ilgili bir kollektif akid yapılmış ve bu işyeri işçilerinin vasatî %10 tutarında prim almaları sağlanmıştır.

Bu akide göre kanunî mazeretler ve işverene ait durmalar haricinde devamlı çalışanlar primden istifade edeceklerdir.

Mazeretsiz ve sebepsiz işbaşı yapmıyanlar bundan mahrum olacaklardır.

Ancak bir ay içinde bir defa mazeretsiz devamsızlık yapan işçiye bir aylık primin yarısı ödenebilecektir.

Verilecek prim (Akort çalışan işçilere) günde 100-200 krş. arasında olacaktır. Saat ücretile çalışan işçilere de bir miktar zam yapılmış ayrıca bu zam Akort çalışan işçilerin ölü saat ücretlerine de teşmil edilmiştir.

Taşıyıcılar için günde verilmekte olan 100 krş. prim haricinde günde elli kr' da zam temin edilmiştir.

Çubuklu şubemiz temsilcilerinin iştirakile yapılan bu anlaşma memnuniyet yaratmış ve işverenin iyi niyeti takdir edilmiştir.

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri bir miting yapacaklar

Bu sendikanın mitingle alâkalı yazısını neşrediyoruz

1946 senesinden bu yana sayıları her gün biraz daha artan işçi teşekküllerinin mer'i kanunların müsaadesi nisbetinde temsil ettikleri kitlelere fayda sağlamağa çalıştıkları halde, işçilerin sendikanın gerçek mânasını anlayacak kültür seviyesine erişememiş bulunmaları, bazı işverenlerin sendika hareketlerinin memleket umumî kalkınmasındaki muazzam rolünü bildikleri halde inkişafına mâni olmağa çalışmaları ve bu faaliyetlerini çok kere mer'i kanunların çerçevesi dışına çıkararak ifa etmeleri yüzünden istenen randıman elde edilememektedir.

Tahakkuku çin senelerden beri faaliyet sarfedilen sayısız dertler içinde: Sekiz saat mesai müddetinin tatbiki, adil bir asgarî ücret temini, sendikalı işçilere yapılan baskının kaldırılması gibi ana meselelerin bugüne kadar halledilememiş bulunması üzücü bir keyfiyettir.

(Devamı 4. Sahifede)

Sendika binası

Sendikamızın bugün içinde buulnduğu bina, cam fabrikasına aittir. Fakat müdürlüğün aldığı bir kararla bina önümüzdeki sene içinde yıktırılacak ve yeniden bir bina yaptırılacaktır.

Bu vaziyet karşısında sendikamız muhakkak kira ile başka bir binaya nakledilecektir.

Bu duruma gelmeden idare heyeti, ciddî bir faaliyet gösterip münasip bir arsa, sendikamız için almalıdır. Ve bu arsa meselesi bahara kadar ikmal edildikten sonra, baharla beraber sendikamız binasının temellerinin atıldığını görmek bütün işçilerimizi sevindirecektir.

Mevzuu çoktan beri düşünen ve bilen idare heyeti, hemen bu mesele üzerinde faaliyetini artırmalıdır.

H. K.

İşçi Sigortaları ve Paşabahçe Dispanseri

Okuyucularım çok iyi hatırlarlar ki gazetemizin bu sütunlarında İşçi Sigortaları mevzuuna defalarca temas ettik hattâ Sendika olarak Sigorta Paşabahçe Dispanserinin kifayetsizliğini en yüksek mercilere bildirdik. Ne yazık ki aldıran olmadı.

12-9-954 de Sendikamız kongresinde de sendikamız üyeleri haklı olarak Sigorta mevzularına temas ettiler. Üyelerin temas ettiği bazı mühim noktalara kongrede hazır bulunan Paşabahçe Dispanseri Başhekimi Dr. Naci Buçukoğlu tarafından cevaplandırıldı. Daha doğrusu Paşabahçe Dispanserinin bu günkü kifayetsizliğini inkâr eden yok, herhangi makama

(Devamı 4. Sahifede)

Sağlık Bahisleri

AKCİĞER VEREMİNİN TEDAVİSİ

— II —

Yazan: Dr. Tarık KIRATLI
Paşabahçe Sigorta Dispanseri
Dahiliye Mütehassısı

Kollapsteropi: Akciğer vereminde büyük kovuklar (Kovern) teşekkül edince istirahat ve ilâçla bir faide alınamıyan bu gibi vakalarda müdahale etmek zarureti vardır. Müdahalenin iki şekli vardır.

I — Tıbbî müdahale (Sun'i Pnomotoraks).

II — Cerrahî müdahale (Ameliyat).

Tıbbî müdahale; buna sun'i pnömotoraks veya artifisiyel pnömotoraks denir. Plevre boşluğuna hava vererek o kısım rieyi sıkıştırmak (Kollobe) etmekten ibarettir. İlk defa 1907 de İtalyan âlimi Forlonini sun'i pnömotoraksı keşif etmiştir. Almanyada Brauer, Fransada Leon Bernard, bizde Akil Muhtar ilk defa Akciğer tüberkülozunda bu usulü tatbik etmişlerdir. Bunun için hususî âletler nasıl işler? Faide ve zararları nelerdir? Bunları burada uzun uzadıya yazmağa lüzum görmiyorum. Çünkü ayrı bir ihtisas şubesidir.

Cerrahi müdahaleye gelince; Akciğer tüberkülozunun ileri safhalarında müsait vakalarda ameliyatla tüberkülozu tedavi ettikleri ve en son tedavi hududu olduğu malûmdur.

Bu tedavi usulü tüberkülozla uğraşan operatörlere alâkadar ettiğinden ameliyat tekniğini burada izah etmek faidesizdir. İşçi kardeşlerimiz için tüberkülozdan korunmak ve tüberkülozla nasıl savaşmak icap ettiğini anlatmak daha istifadelidir.

Tüberkülozdan korunmak (Profilaksi): Verem her tarafa yayılmış olduğundan ve hasta olanlar ilk zamandan itibaren aile içinde meslek ve sanat işlerile meşgul bulunduklarından korunmak hakikaten çok güçtür. Bir kısım insanlar vardır ki hastalığını bildiği halde etrafındakilere belli etmeden çalışır. Fakat günün birinde ortaya çıktığı zaman hastalığa yeni yakalanmış gibi davranır. Bir de hastalığını etrafı bildiği halde aile efradı ve yakın akrabası nezaket icabı çekinmeden onunla sıkı temas ederler. Keza açık tüberkülöler daima balgamları, öksürük ve teneffüsleri ile etrafa basil saçarlar.

Bunları bir yere ayırmak (izale etmek) pek zor meseledir. Ancak yatağa düştükleri zaman hastahanelerde izole edilebiliyor. Küçük çocuklar sağlam doğdukları halde veremli ana ve baba yanında bulaşma tehlikesine her zaman maruz bulunduğundan hemen ayırmalıdır. Hasta anneler çocuklarını emdirmemelidir. Hemen ilâve edelim ki intan anne sütünden çocuğa geçmez. Hastalık temas, teneffüs suretile geçer. Zengin aileler süt nine seçerlerken çok dikkat etmelidirler.

Hastaları korkutmadan vaziyet hakkında aydınlatmalı, şifa bulacaklarını yüksek bir kanaat ve itimatla telkin ederek çevrelerine verecekleri zarardan korumak üzere balgamlarını daima antiseptik mahlûlü havi tükrük hokkalarına tükürmelidirler. Öksürürken başını çevirmeli veya ağzını mendil ile kapamalıdır.

Yeme içme kapları, çamaşır ve yatak takımları yıkanmadan önce lizol mahlûlü içinde bir saat kalmalıdır. Hastanın odası çok basit, güneşli ve aydınlık olmalıdır. Fazla eşya bulunmamalıdır. Yorucu ve zarar verici meslek ve sanattan ayrılmalıdır. Alkol ve tütün kullananlar bu itiyatları terk etmelidir. Hastalıklı ineklerin sütlerini kaynatmadan içmemelidir. Açık ve ilerlemiş hastalar evlenmemelidir. Evlenmiş ise kadınlar çocuk doğurmamalıdır. Küçük çocukları veremden korumak için (Verem Aşısı) yaptırmalıdır.

Şiir :

Camcılık

Seyir nazarı ile umuma birden
Bakmakla akla ermez camcının
Kimi işaretle bazıları dilden
Anlaşıp çalışmak işi camcının

∴

Amansız sıcaklara göğsünü geren,
Canla başla çalışıp, randıman veren,
Önden arkadan hararet yiyen
Aldırmadan çalışmak işi camcının

∴

Bir yanda elişi, bir yanda şiller
Bir yanda asisi, alt katta fieder
Bir yanda hababam, çalışır presler
Bir yandan terlemek işi camcının

∴

Kimi maden verir kimi şişirir
Kimi kalıp, kapar kimi düşürür
Kimi fıska yapar, kimi üfler
Kimi de izin peşinde koşmak camcının

∴

Çubukçu taşırken yolda düşürür,
Soğutmacı uyur, fazla pişirir,
Biraz da kızlar ahbaplara aşırır;
Bazı emeği de boşa, gider camcının.

Yazan: Dursun SOYLU

İşçiliğin sonu

Her insan ister ki okuyup, memleketine ve milletine iyi bir insan, örnek bir vatandaş olmak. Lâkin herkesin malûmudur ki şu 35 sene zarfında memleketimizde bir çok inkılâplar yapılmış ve o zamanın çocukları bir çok mahrumiyetler geçirmiştir. Birinci cihan harbinde babalarımızı, dayılarımızı, amcalarımızı kaybettik. Yetim büyüdük, okuyamadık. Lâkin memleketimize fena bir insan da olmadık. Namusumuzla, kolumuzun kuvvetile işçi olarak çalıştık ve yaşımızı dodlurduk. Lâkin yaşımızı doldurdukça çaptan düştükçe endişelerimiz de fazlalaşmağa başladı. Çünkü çaptan düştükten sonra senden istifade etmek istemiyorlar. Sokağa atıyorlar. Ömrünün son günlerinde yakın zaruret içinde geçirmene ehemmiyet ve aldırış edilmiyor. Bu mukaddemeyi yapmakta maksadım kulağıma gelen bazı konuşmaların ve düşüncelerin aksi sedasıdır. Meselâ şimdi fabrikamızda bazı vücutlarından istifade edilmeyen ve çok istirahat alanlar fabrikadan çıkarılacakmış. Düşündüm, acaba üç beş kuruş tazminatla çıkarılacak bu işçi, kardeşlerimizin sonu ne olacak. Hele bazıları var ki, bunların sonu çok fena. Eğer buradan çıkacak olursalar hem o işçi, hem de bakmağa mecbur oldukları çocukları ve ailesi pek perişan hattâ zamanla cemiyete de fena insan olacaklardır. Mevzuat müsaittir. Her zaman çıkarabilirler, her şey yapabilirler; lâkin vatandaş olmak, din kardeşi olarak buna bir çare arasınlar.

Öyle zannediyorum ki bunlara çıkarılmadan da bunlardan istifade edilebilir.

Yoksa bu gidişle hepimizin sonu iyi değildir, hepimiz çaptan düşecek ve sonumuzun bu minval üzere olduğunu hatırladıkça da üzüntümüz ve endişemiz bizi kemirecektir. Hayatının üçte birini kaybetmiş işçi arkadaşı atmak cemiyetin başına belâdır. Habluki sıhhatli olup da müesseseye faydalı olmayıp her türlü şaklabanlık yapanların aramızdan uzaklaşması daha iyi olur kanaatindeyim.

Fethi ÜNAL

Çatalca'da açılacak panayır

Çatalca (A.A.) — Trakyada yapılmakta olan panayırların sonuncusunu teşkil eden Çatalca hayvan ve emtia panayırı bu sene 5 ekim salı günü açılacaktır.

Panayır 4 gün devam edecek ve beşinci günü at yarışları ile deve güreşleri yapılacaktır.

GREV

II

Yazan: Nevzat ŞEKER

«Bir evvelki nüshamızda greve duyulan ihtiyaçtan ve Demokrasilerde buna verilen ehemmiyetten bahis etmiştik. Bu defa da iş hukukumuza göre grevin tarifinden ve alâkalı cezai müeyyidelerden bahis edeceğiz.»

Grev mevzuunu incelerken, Lokavtdan (yani işverenin, keyfi olarak iş şartlarını değiştirmesi, menfaatine daha uygun gördüğü şartları işçiye kabul ettirmek için iş durdurması, yahut Lokavt addedilecek miktar işçinin sebepsiz ve birden işine son vermesi) bahsetmemeye imkân yoktur. Çünkü iş hukukumuzda ekseriya grev ve Lokavt beraber geçer.

Fakat yazımıza mesnet olarak grev mevzuunu aldığımızdan, mümkün oldukça yalnız bundan bahis edeceğiz.

Cumhuriyetin ilânından sonra yapılan inkılâpların kökleşmesi için konulan bir çok yasaklar meyanında grev ve lokavtda yasak edilmiştir. (Takriri sükûn kanunu) gerek bu kanundan gerekse 1909 da grevi yasak eden (Tatili Eşgal) kanunundan ve o zamanki işçi hareketlerinden ileride bahsedeceğimiz için burada sadece mevcut bugünkü durumu inceliyeceğiz.

Halen yürülükte olan 3008 sayılı iş kanununun iş ihtilâflarının halli ve grev, lokavt yasaklığı bölümünde (Md. 72) grev ve lokavt yasaktır denilmektedir. (Md. 73) de ise grev şu şekilde tarif edilmektedir.

Elli işçiden az işçi bulunan iş yerlerinde on işçinin, elli ile beşyüz işçi çalıştıran iş yerlerinde mevcut işçinin beşte biri kadar bir miktarın, beşyüz ilâ daha fazla mevcutlu işyerlerinde ise en az yüz işçinin, gerek iş mukaveleleri ile teayyün etmiş olan iş şartlarının hepsini yahut bir kısmını kendi menfaatlerine uygun şekilde, işverene kabul ettirmek yahut belli ve yürürlükteki iş şartlarına karşı itirazları bulunmaksızın sırf bunların tatbikine ait usulleri değiştirmek kasdile, aralarında kararlaştırılarak birden işi bırakmaları **grevdir.**

Bu maddenin ikinci bendine göre; üç işçinin aralarında kararlaştırarak aniden işi bırakmaları (bu hareket işyerinin çalışmasını atalete uğratmak kasdini güdüyorsa) grevdir.

İş kanunu yasak sayılan bu fiilleri yapanlara karşı ayrıca cezai müeyyideleri de ihtiva etmektedir. (Md. 127)

1) 73. maddedeki bir, iki veya üçüncü fıkralar tarifine göre grev yapan işçilerden her birine 10-100 lira arasında hafif para cezası hükmolunur.

2) Grev yapan işçiler âmme hizmeti gören müesseselerde çalışmakta iseler (vapurlar, elektrik, havagazı, tren v.s.) yukarıda yazılı miktar para cezası ile birlikte bir ilâ altı ay arasında hafif hapis cezasına hükmolunabilir.

3) Grev, şayet devlet veya belediye idare veya kararlarına tesir icra etmek kasdile yapılıyorsa, bunlar için iki ay ile iki seneye kadar hapis cezası hükmolunacağından gayri bunlara âmme hizmeti gören müesseselerde bir daha iş verilmez.

Keza (Md. 129) a göre işçileri grev yapmak için teşvik edip önayak olanların cezaları yukarıda işaret edilen miktarların üçte biri kadar arttırılır.

AMERİKAN İşçi Hareketleri Tarihi

1783 ve gene 1876 yıllarında başlıca meslekî sendikalardan birçoğunun, münhasıran sendika programı üzerine kurulmuş bir federasyon etrafında alâka toplamak teşebbüsleri akim kalmıştı. Bu sıralarda sendikalardaki üye sayısı ise yeni bir ekonomik kriz sebebiyle ciddî surette azalıyordu. Sanayide çalışan işçiler, sendikalarının tahammül edemiyecekleri bir sürü şiddetli grevlere ve lokavtlara katıldılar. Sigara imalâtı işçileri, dokuma sanayii işçileri, demir sanayii işçileri, kömür madeni işçileri ve diğerleri ücret indirilmesine karşı şiddetle mücadele ettiler.

1877 de, iptidâ Pitsburg'da çıkıp da bütün memlekete yayılan demiryolu grevlerini ayaklanmalar, sıkı yönetim, eyalet ve federal hükûmet kıtalarının müdahalesi ve bazı insanca zayiat takibetti. Gerek hükûmet memurlarını, gerek yurttaşları tehdit etmek suretiyle menfaatler sağlamak gayesiyle kurulmuş gizli bir İrlânda derneği olan ve «Molly Maguires» adiyle anılan dernek Pensilvanyanın antrasit bölgesindeki eski İrlândalı «Hibernian» teşekkülünün merkezlerini ele geçirdi. Bu devrenin çektiği ıstırapların ve sefaletin bir mahsulü olan «Molly Maguires» derneği hem işverenlere hem de grevleri boğan işçilere karşı tethişçi usuller kullanıyorlardı. Bu dernek, bir sürü katil hâdiseleriyle suçlu bulunan müteaddit elebaşılarının tevkif ve mahkûm edilmeleri neticesinde nihayet eyalet otoriteler tarafından dağıtıldı.

İşçilerin daha hemen ilk hedeflerine vâsıl olmadan akamete uğramalarına rağmen, bu velveleli devre hem işçi hareketinin tazammun ettiği mânanın hem de onun çare bulmaya çalıştığı sosyal ve ekonomik kötülüklerin millet ölçüsünde anlaşılmasını sağlamıştır. Profesör Selig Perlman'ın müşahedesine göre, o yıllarda kazanılan tecrübeler, bir tesanüt şuuru ve müşterek bir gaye vücuda getirmek bakımlarından işçi hareketini bir nevi «millileştirmiştir». Bir de, demiryollarında, madenlerde ve dokuma fabrikalarında çalışan vasıfsız işçiler ilk defa olmak üzere bir iş uyuşmazlığında mühim bir rol oynamış ve artık bundan böyle teşkilâtlanmış işçiler sadece kalifiye işçi topluluklarına münhasır kalmamıştır.

Ekonomik şartlarda görülen ıslahat bir taraftan gene kalifiye işçilerin kurdukları yeni mahallî sendikaların meydana çıkması ve diğer taraftan şehirlerde de yeni merkez gruplarının teşkil edilmeleriyle birlikte olarak vücuda geldi, bu merkez gruplarından ancak pek azı ekonomik krizi atlatacak kadar uzun müddet yaşıyabilmiştir. On sekiz kadar millî sendika krizi atlatabilmişti ve federal 9 tane kurulmuştu. 1885 te sendikaların üye sayısı, 1883 te başlamış olan ekonomik gerilemeye rağmen gene de 300.000 sınırını bulmuştu; ekonomik gerileme ise ücret indirmelerine karşı, birbirini takibeden dalgalar halinde, grevler meydana getirmişti.

Bu on yılın sendika - işveren mücadeleleri zarfında, bizzat işçi hareketi de kendi müstakbel bünyesi hususunda kesin bir mücadeleye sahne oldu. Mesele şuydu: Millet ölçüsünde bir teşekkül meslekî esaslara dayanan mahallî sendikalar ile şehirlerdeki merkez gruplarının üye olmaları suretiyle mi vücut bulmalıydı, yoksa millî bir federasyon her şeyden evvel mevcut millî sendikalara ve meslekî birliklere mi dayanmalıydı? Şimdiye kadar müteaddit kereler denenmiş ve akamete uğramış olan birinci telâkki «İşçi Şövalyeleri» adlı gizli işçi teşekkülü tarafından destekleniyor, buna mukabil ikinci fikir ise 1880 yılında kurulan Amerikan İşçi Federasyonu tarafından müdafaa olunuyordu.

II. Bölüm. — Modern İşçi Hareketinin Vücut Bulması

«İşçi Şövalyeleri» Teşkilâtı

İşçi Şövalyeleri Teşkilâtı 1869 yılında Uriah S. Stephens tarafından Filâdelfiyadaki hazır elbise işçilerinin küçük mahallî bir sendikası olarak kuruldu. Diğer muhtelif meslekî sendikalar iltihak ettikçe yavaş yavaş genişledi. Birkaç yıl teferruatlı bir takım törenleri olan gizli bir cemiyet halinde çalış-

(Devamı 4. Sahifede)

Ayda Bir :

Kime ne lâzım?

Yazan: L. AK

Cam-İş gazetemizin bundan evvelki sayılarında yine bu sütunlarda kime ne lâzım diye arka arkaya iki tefrika yazmıştım. Fakat bazı arkadaşlarımın faziası ile kızmalarına rağmen, bir çok okuyucularımız tarafından alâka ile karşılandığını hissettim. Çünkü gezdiğim servislerde şen ve güleryüzlü arkadaşlarımız ilk olarak sordukları sual şu bana ne lâzım ve arkadaşlarını işaret ederek buna ne lâzım, bu ay yaz, gazetemizin çıkmasını dört gözle bekliyoruz. Ehh, ben de düşündüm taşındım herkese birşeyler lâzım; amma veren kim bazı arkadaşlarımızın kızmalarına rağmen son yazımızda çok şükür kızan olmadı anladığıma göre yazımız okuyucularımız tarafından sevgi ile karşılanmağa başlandı. Bundan bir ay kadar evvel fabrikamızın Aile Parkında oturuyorcum iki zat fabrikayı ziyaret edip onlar da parka gelip benim masanın yanı başındaki masaya oturdular bir tanesi şişmanca bir zat fazla yorulmuş olacak ki otururken belli oluyordu. Aman beyciğim dedi ne kadar sıcak bu işçilerin hakkı ödenmez öteki de evet dedi hiç de durmuyorlar hem de konuşuyor gülüyorlar. Fakat diyor onlar da sıcağın vehametinin farkında ki bazıları atletleri de çıkarıp yalnız kilotla çalışıyor zayıf olan zat şişmancasına gülerek diyor ki; kilotla çalışanların biri aynı senin gibi şişman. Bu sıra ben de oturduğum yerden onlara kulak veriyorum, hemen aklıma geldi galiba bizim Mestan Usta ile Göbekli Tahsini ve Hüseyin Alanı görmüş olacaklar ki şişman Tahsindir. Goblede onlardan başkası da kilotla çalışmaz. Adamcağızın tuhafına giden şey de bu kadar sıcak karşısında nasıl şişmanlıyorlar. Evet arkadaşlarım camcılar 1480 derece ateşle mücadele ederler işten çıktıktan sonra da hiç çalışmamış yorulmamış gibi başka işler peşinde koşarlar, bu değerli arkadaşlardan bazılarının işlerini sıralıyorum.

Ali, Ali Bıktım'a: Av köpeği

Uzun Ali'ye: Ölü tavşan

Üflemeci Sait'e: Keklik

Kasım Srgör'e: Düğün merasimi

Osman Şenola: Seçim sandığı

Flederde Mehmet Kılıç'a: Palavra

Tiryajda kontrol Sabahattin'e: Şarap içmek için para

Başçavuş Recep Demıray'a. Tatlı suda seyahat

Hava pompalarında Mustafa Gürer'e: Su depolarını doldurmak için tatlı su

Şillerci İsmail Hepşen'e: Kahkaha ile gülmek

Ahcı Onbaşısı Mehmet Güney'e: Mahkeme işlerini takip için avukat

Galatasaray Lisesinin ayarında 3 lise açılıyor

Türkçe ve İngilizce tedrisat yapacak olan bu üç lise Eskişehir, İzmir ve İstanbul'd kurulacak

Ankara, 30 (ANKA) — Maarif Vekâleti Eskişehirde, İzmirde ve İstanbulda Türkçe, İngilizce tedrisat yapacak ve bir nevi Galatasaray tipinde ve bünyesinde üç lisenin kurulması için hazırlıklarını tamamlamak üzeredir.

Bu liseler için lüzumlu tahsisat temin edilmiş bulunmaktadır.

Kız Liseleri için hususi otobüs

İstanbul Erkek Lisesinde ders gören Kız Talebeler için hususî sefer ihdas edildi

Istanbul Erkek lisesinde ders gören ve uzakta olan Kız Lisesi talebleri için hususî otobüs seferleri ihdas edilmiştir.

Otobüsler, 17.40 da mektep civarından hareket edecekler dir.

Otobüslerin bir kısmı Beyazıd - Edirnekapı yolunu takip ederek Taşlıtarlaya, diğer kısmı da Beyazıd - Aksaray - Topkapı - Yedikule, - Kazlıçeşme - Bakırköy yolunu takiben Yeşilköye gideceklerdir. Otobüslerin durak yerleri talebenin arzusuna göre Millî Eğitim Müdürlüğü ve okul idaresi tarafından tesbit edilecektir.

Demir Yolları idaresi de 17.50 de Sirkeciden hareket eden banliyö katarında talebeler için vagon ayıracaktır.

Fenerbahçe ve Haydarpaşa vapurları çarpıştı

Dün Sarayburnu önlerinde bir kaza vukua gelmiş ve şehir hatları işletmesine ait iki vapur çarpışmıştır.

Hâdise şöyle cereyan etmiştir:

Dün sabah saat 8.45 sıralarında adalardan gelmekte olan Fenerbahçe vapuru Sarayburnu önlerinde seyrine devam etmekte iken, Haydarpaşa vapurunun sademesine maruz kalmıştır.

İdare tarafından yapılan ilk tahkikata nazaran Kadıköy Haydarpaşa seferinden köprüye dönmekte olan Haydarpaşa vapuru Sarayburnu önlerinde suların tesiri ile Demir şiebinin üzerine düşmemek için ters bir manevra yapmış ve Fenerbahçe vapuru ile çarpışmıştır.

Kazada her iki vapur da hafif hasara uğramıştır. Tahkikata devam edilmektedir.

Millî Tıp kongresi bugün kapanıyor

İzmir, 30 (AA.) — 13 üncü Millî Türk Tıp kongresi, bugün de halk eğitim merkezinde ve millî kütüphanede dört ayrı seksiyon halinde çalışmalarına devam etmiş ve serbest tebliğlerden geri kalan 60 tebliği de sabah ve öğleden sonraki seksiyonlarda bitirmiş bulunmaktadır.

Türk işçisinin kuvveti Ruh'a ve Hakka dayanır

Yazan: Hüseyin KARA

Sayın Umum Müdürümüz Şahap Kocatopçu, kongremizde yaptığı bir konuşmada şu sözleri beni pek çok düşündürdü: «Birlik, daima kuvvet imkânını veren bir zaruretin mahsulüdür ve işçilerimize hitap ederek: «Bu, birleşme bağını hiç bir zaman bozmayınız!. Kuvvetin hakkı yendiği söylenir; çok zaman bu hâl hakkın aleyhine olmuştur.» Şu kısa ve açık cümleler belki koca birer ciltlik kitap mevzularını teşkil eder; amma bizler, bunun derinlerine insek bile tahsil ve bilgimiz, bunu kolay, kolay dile getiremez.

Umum Müdürümüz; bizleri teşkilâtımızın etrafında daima birlik teşkil etmemizi, zira; birlik, kuvvet teşkil ettiğini, ancak bu kuvvet sayesinde haklarımızı alabileceğimizi belirtiyor. Fakat, hemen ikaz ediyor: Sakın bu kuvvetinizle hakkı yenmeğe çalışmayınız... Bu sözler doğru ve kat'i sözlerdir. Çünkü tarihler şahittir ve şimdi de bir çok yabancı memleketlerde olduğu veçhile, ister cemiyetler, ister hükûmetler, hak ve hukuka dayanmadan sadece madde kuvvetile yaptıkları her hareket o milletin esas ve meşru hakkı üstüne çıkmışlar ve zararlarını milletçe çekmişlerdir.

Yakın zamanlara kadar memleketimizde bir çok patronlar senelerce kendi kuvveti ve burjuva zihniyetiyle Türk işçisinin hukukî haklarını gasbettiği halde; Türk işçisi teşkilâtlandığından bu güne kadar o, muazzam topluluğunun kuvvetine dayanarak hakkı çiğnemiş değildir. Yine onun ahlâkı ve manı asla kuvvetini hakkın üstüne çıkartmayacaktır. Asla ve kat'a herhangi menfur bir ideolojinin âleti olmayacaktır. Onun Türk kanı ve asîl imanı istismarcıların kafasını daima kırmağa hazırdır. Türk patronlarının bu hususta şüphesi olmasın.

Yalnız gönül arzu eder ki, ortadaki hakkı işçimizin takdir ettiği kadar patronlarımız da takdir ederse, memleket ve milletimizin millî menfaatleri bakımından daha sağlam ve daha hayırlı temeller atılmış olur.

Bizler bunu istiyor ve bunu bekliyoruz.

Bir tayin

Uzun zamandanberi münhal bulunan Şişe ve Cam Fabrikası fabrika hekimliğine Sigorta Hariciye Mütehassıslarından Dr. Kemal Baran tayin edilmiştir.

Aynı zamanda Sigorta doktorluğunu uhdesinde bulunduracak Dr. Baran'a muvaffakiyetler dileriz.

"Dolmuşlar" dezenfekte edilecek

Ankara, (T.H.A.) — Halkın sağlığını koruma nizamnamesine göre, «dolmuş» ta çalıştırılan taksi arabalarının dezenfekte edilmesi hususunda karar verilmiştir.

Bilhassa son günlerde şehrimizde çoğalan difteri ve kızıl hastalıklarını önlemek gayesiyle varılan bu kararın teamül haline getirilerek, muayyen müddetler içerisinde dolmuşların dezenfekte edilmesi hususu düşünülmektedir.

Mes'ele hayatiyetimizle alâkalı

Hür dünya iş hayatını tetkik etmek fırsatını bulanlar bilirler, teşkilâtlanmış işçilerin muhakkak bir en üst kademeleri vardır. Bu üst kademeler, işçi üyelerinin haysiyetle üzerine titredikleri ve varlığı ile iftihar ettikleri âdeta ayrılmaz bir parçalarıdır. Meselâ:

Amerikan işçisine: en yüksek Sendika Birlikleri olan A.F.L. in yahut C.I.O. nun lüzumlu olup olmadığını sormak isteseniz, o size ya hiç cevap vermiyecek yahut sadece dudak bükecektir. Zira o Amerikan işçi federasyonunun yahut sanayi işçileri kongresinin lüzumluluğuna inanmış, gerek maddî gerekse manevî olarak, bunların çalışma kayatındaki yerini tamamile anlamıştır.

Bu bizim; en üst işçi sendikalarımız teşekkülü olan Türk-İş konfederasyonu için de böyle olmalıydı.

Senelerce ihmale uğramış, teşkilâtlanmaları kanunlarla men edilmiş olan biz işçiler, kanunlardan müsaade ve himaye görmeğe başladıktan sonra, geçmişteki acı günleri hatırlayarak tam sür'atle birleşme yoluna gireceğimize, bir çok kereler birleşmeyi bırakıp dağılma çarelerine baş vurmağa başladık.

Bu kötü gidişin acı bir misalini Türk-İş konfederasyonunun içinde bulunduğu malî müzayakada da görebiliriz.

1952 senesinde Bursada Türk-İş'in tohumları atılmış ve aynı sene içinde İzmirde kongresi yapılarak icra ve idare heyetleri teşekkül ettirilmiştir.

Üç kişilik icra heyetinin maaşlı olarak istihdamları ve lüzumlu paranın, konfederasyonun üye teşekkülleri olan mahallî birlik ve meslekî federasyonlara bağlı sendikalar üyelerinin, verecekleri ayda (3) senede (36) Krş. la temin edileceği de kayıt altına alınmıştır.

O zaman yapılan hesaplara göre; ayda 3-5 bin lira civarında bir gelir sağlanacağı tahmin ediliyordu.

İzmir kongresinden sonra işe başlıyan icra heyeti, ilk iki ayda beklenilen 3-5 bin lira yerine sadece bir kaç yüz lira gelirle karşılaşmıştır.

İcra heyeti bu durum karşısında Çalışma Vekâletinin kapısını çalmış ve birikmiş ceza paralarından yardım talep etmiştir.

Vekâlette, bir buçuk yıl bu fondan para yardımını devam ettirmiştir.

Vekâletten aldığı yardım paraları ile, yaşamak yolunu tutan Türk-İş, Vekâletin verdiği paraların arkasının geleceğini kaale alarak, esas kendisini yaşatacak olan işçi teşekkülerini, muntazam aidat vermeye teşvik için bültenler ve sürküler yayınlamıştır.

Bir aralık mesele matbuata da aksettirilmiş malî vecibelerini yerine getirmiyen teşekküller teşhir edilmiştir.

Malî vecibelerini yerine getirmiyen teşekküllerin ekseriyeti teşkil etmesi, Çalışma Vekâletince yapılan ceza paraları yardımlarının arkasının kesilmesi, konfederasyon icra heyetinde çalışmaları maddeten müşkül durumda bırakmıştır.

İşin başka bir cephesi ve üzücü tarafı da; işçi teşekküllerinden bir kısmının gösterdikleri bu alâkasızlığın, Çalışma Vekâletinde bazı ileri gelenler tarafından işçilerin Türk-İş'e bağlanmak ve inanmak istemedikleri şeklinde anlaşılmış olmasıdır.

Maamafih Türkiyede; bu üst kademeye kalben bağlanmamış hakikî bir işçinin bulunamıyacağına işaret etmek yerinde olur.

Türk-İş'in ehemmiyetini takdir etmiyen ve bunun lüzumluluğuna inanmıyan bir tek işçi yoktur dediğimize göre, fert olarak mevcut olan bağlılığın toplu olarak neden devam ettirilemediğini tahlil etmek ve sebeplerini - kanaatimize göre - incelemek isteriz.

Zira mesele çalışma hayatımızla ve topluluğumuzun istikbali ve bekası ile alâkalıdır.

Konfederasyonun bugün içinde bulunduğu malî güçlüğe uğramasında, birinci derecede kabahatli, sendikalar idaresini ellerinde tutanlardır. İyi organize edilmiş bir sendikada üyelerinden ayda (3) senede (36) Krş. aidat toplamamağa imkân yoktur.

İkinci derecede kabahatli, konfederasyonun kurucuları olan mahallî birlikler ve meslekî federasyonlar, dolayısile bunların idarecileridir.

Bunlar kendilerine bağlı olan sendikalarla teker teker meşgul olabilir ve üye sendikaların aidat durumlarını düzeltebilirlerdi. Esasen nizamnameleri de bunu yapmak için kendilerini selâhiyetli ve vazifeli kılar.

Üçüncü derecede kabahatli de konfederasyon icra heyetlerinde vazife alanlardır.

Malî mevzuda her ne kadar peş peşe tamimler, bültenler yayınlamışlarsa da, bunu kâğıt üzerinden daha ileri götürememişlerdir. Zira bağlı teşekkülleri ile sıkı bir işbirliği temin edememişler, sıcak bir muhit yaratamamışlar, kendilerini ve bulundukları makamı aranır duruma sokamamışlar, bunun neticesi malî vecibelerin yerine getirilmemesine müncer olmuştur.

Keza sendikalar ve hükûmet münasebetlerinde aracı duruma geçememişler. İyi münasebetler temininde fırsatlardan istifade edememişlerdir.

Belki de içinde bulundukları malî güçlük bu arkadaşları ataletten kurtaramamıştır.

Geçmiş ne olursa olsun. Hal ve istikbal, Türk-İş'i her bakımdan normal çalışır ve malî bakımdan endişesiz bir hale getirmemiz için bizleri vazifeye davet ediyor.

Nevzat ŞEKER

Söke'de hayvan panayırı açıldı

Söke (A.A.) —On gün devam edecek olan Söke hayvan ve Emtia Panayırı, dün kalabalık bir halk kütlesinin huzurile açılmıştır.

Bu münasebetle Ziraat Vekâleti tarafından tertip edilen sun'î tohumlama mahsulü montafon sığır sergisi de açılmıştır. Aydın Belediye Reisi ve kaza Veterineri kısa bir konuşma yaparak hayvancılığın memleket ekonomisine, sağlık ve kalkınmasına sağlıyacağı geniş ölçüdeki faydaları izah etmişlerdir.

Sergideki hayvanlar arasında 17 baş hayvana ikramiyeler dağıtılmıştır.

Şehir Tiyatrosu bu gece açılıyor

İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları dün geceden itibaren faaliyete geçecektir.

Bu sene Dram tiyatrosu Villiam Shakespeare'in «Veronalı İki Cenilmen»'i komedi kısmı Molyer'in «Kibarlık Budalası» ile perdelerini açacaklardır.

Dram kısmında «Veronalı İki Centilmen» i, «Beyaz Güvercin» ve «6 ıncı kat» takip edecektir.

FRANSAda GÖRÜLEN UÇAN DAİRELER

Paris, 30 (A.A.) — Binbir renk saçan, pırıl pırıl yanan uçan daire ve sigaralar Fransa semalarındaki devamlı cevelânlarını kuzey Afrika göklerine kadar uzatmışlardır.

Doğu Pirene dağlarında Kabestan civarında yol almakta olan bir kamyon şoförü, çarşamba sabahı saat altıya doğru ilerisinde, tahminen, 150 metre yükseklikte mavimtırak renkli, müthiş gürültü çıkaran, parlak bir küre görmüştür. Arabasını durduran şoför onbeş dakika kadar bu cismi seyretmiştir. Nihayet bu parlak küre birden yükselmiş, deniz istikametine doğru gözden kaybolmuştur. Aynı gün, Des Döks - Sevres vilâyetinde Age yakınlarında bir uçan daire görülmüştür. Yine aynı vilâyette Fontenayle - Comte yolu üzerinde gördüğü parlak bir cismi tarif eden bir birahane sahibi, bunun pırıl pırıl parlayan bir sarılıkta olduğunu söylemiştir.

Finister vilâyetinin iki köyü halkı da aynı tarifte bulunmuşlardır. Çarşamba akşamı hava kararırken, melun civarındaki küçük bir köy halkı parlak bir cismin önce ağır ağır, sonra süratini arttırırarak Coulommiers ye doğru uçtuğuna şahit olmuşlardır. Yine aynı bölgede, sabahleyin şafak sökerken, jandarmalar bu tarife uygun bir cismi müşahede ettiklerini beyan etmişlerdir. Nihayet Montpallier'de bir kadın akşam üzeri puro şeklinde, etrafı hâle ile çevrili parlak bir cismin 1.500 metre yükseklikte uçtuğunu ve bir an içinde gözden kaybolduğunu iddia etmektedir.

Dün akşam Kazaplanka'ya 130 kilometre bir noktada bir çok kimse kırmızı renkli yuvarlak bir cismin mavi alevler saçarak yükseklerde uçtuğunu görmüşlerdir.

Cezayir'de de bir çok kimse, güneş batarken puro şeklinde bir cismin mavi ışınlar saçarak hızla kuzey - batı istikametine kaydığına şahit olmuşlardır. Bu müşahitlerin söylediklerine göre, bu cismin bir tepkili uçağa hiç bir benzer yeri yoktur.

Apollo Sirkinin dördüzlere yardımı

İzmir (T.H.A.) — Fur müddetince şehrimizde gösterilerine devam eden Alman Apollo Sirkı 90 vagonluk bir katar halinde Manisaya gitmiştir. Apollo sirki Manisada bir müddet gösterilerine devam edecektir.

Diğer taraftan Apollo sirki İzmirli dördüzleri koruma cemiyetine 1.000 lira nakti yardımda bulunmuştur. Sirk idaresinin bu asil jesti şehrimizde memnuniyetle karşılanmıştır.

ŞİŞE VE CAM İŞÇİLERİ SENDİKASI İDARE HEYETİ VAZİFE TAKSİMİ YAPTI

12-9-954 Pazar günü yapılan kongrede İdare Heyetine seçilen arkadaşlarımız kendi aralarında yaptıkları vazife taksiminde Başkanlığa; Hasan Türkay, Başkan Vekilliğine; Hakkı Altanay, Genel Sekreterliğe; Cemil Gider, Muhasipliğe; Lütfü Ak, Veznedarlığa; Nevzat Şeker, azalıklara da Şevki Çırak, Osman Şenol, Fethi Ünal, Aziz Kura seçilmişlerdir.

Cam-İş yeni idare heyetine muvaffakiyetler temenni eder.

Sendikamızın Yıllık Kongresi

(Baş tarafı 1 ncide)

satını bulmuştum. Bana bugün de bu imkânı bahşetmiş olanlara teşekkür ederim.

«Sermayedar, işçi, müstehlik olarak üç guruptaki elemanların ayni derecede faydalanmasile vazifedar, bir işletme elemanı sıfatile hem müesseseye gelir sağlamak, hem de alın teri ile bu imkânı yaratanların haklarını korumak ve hem de geniş müstehlik kütleye iyi kalitede ucuz mamuller arzetmek gibi üçlü bir hizmetle karşılanmış bulunuyorum. Şişe ve Cam İşçileri Sendikasının 8 inci Genel Kurulunun gösterdiği olgun manzara ile en büyük gurur hislerimden birini kamçılamış bulunmaktayım. Aranızda bulunduğum kısa müddet zarfında arkadaşlarınızın teşebbüsü, müessesenin anlayışı ile ortaya attığınız meselelerden bir kısmını başarmış bulunuyoruz. Bu anlayış devam ettiği müddetçe fabrikayı örnek bir işletme haline getireceğiz. Sosyal ve maddî bakımından örnek bir işletme yaratmak için yapılacak çok işler var. İşçilerimiz, iyi gıda almalarını temin bakımından yapacağımız ilk iş, onlara günde 250 gram ekmek verilmesi yerindedir. Halen işçiler ekmeklerini beraber getirmektedir. Bunun neticesi olarak ekmekler raflarda tozlanıyor veya kuruyor. Bunları önliyeceğiz. Almış olduğunuz zamlar mevcut bulunan iş ve ücret adaletsizliğini giderememiştir. Biz bunu tedrici surette ortadan kaldırmak istiyoruz, ilk olarak bekçilerin durumunu inceledik. Bekçiler, kıdemli orta ve yeni olarak üç kısımdır. Yeni ücret zamlarından sonra orta guruptaki yeni bekçilerden az ücret alır oldular. Biz bunu ayarladık ve ücret adaletsizliğini bu gurupta bertaraf ettik. Bundan sonra müessesenin imkânlar dahilinde yevmiye adaletsizliğini giderebilecek adil bir ücret baremini tesis edeceğiz. Bu ay sonuna kadar işletmenin muhtelif yerlerine temenni kutuları koyacağız. İşlerde ıslahat düşünen işçiler, kendi çaplarında çeşitli temennilerini ve tekliflerini isimlerini yazarak bu kutulara atılacaktır. Biz bunları tetkik edeceğiz. Hakikate uygun olanları yerine getirecek teklif sahiplerine de maddî ikramiye vereceğiz.

«Asgarî ücret ve işçilere verilecek yıllık ikramiyeler gibi dâvaların en kısa zamanda umuma teşmilini Büyük Millet Meclisi kararları ile candan temenni ediyoruz. Asgarî ücretlerin bütün iş kollarında tatbiki faydalar sağlıyacaktır. İşçi yetiştirme seminerinde işçilerimizin öğrenmiş olduklarını arkadaşlarına yaymak için maalesef lokalimiz mevcut değildir. Bu bakımdan küüçük işçi guruplar halinde toplanıp dertlerimizi dökmeğe ve işçi işveren olarak kaynaşmamızı seminerde öğrenilenlerin bütün işçilere yayılmasını temin etmeğe çalışacağız. Sendikamızın kısa bir maziye sahip olduğu söyleniyor. Halbuki işçilerin ve esnafın teşkilâtlanması Loncalar devrine kadar uzar Loncalar Osmanlı İmparatorluğunda eski bir maziye sahip teşekküllerdir. Bu teşekküller meslek birlikleri olarak mensuplarına menfaatler temin etmiştir. Bu bakımdan işçilerin sendikalara toplanmasını teşkilâtlanmasını istiyoruz. Birlik, daima kuvvet imkânını veren bir zaruretin mahsulüdür. Bu birleşme bağını hiç bir zaman bozmayınız. Kuvvetin hakkı yendiği söylenir. Çok zaman bu hal hakkın aleyhinde olmuştur. Büyük Şair Tevfik Fikret bir şiirinde kuvvetin nasıl hakkını ezdiğini anlatır. Ve bunu tenkid ederek ümidini belirtir. Size bu şiirin son iki mısraını söyliyeyim.»

Beklerim bir zafer esasında ben
Kılıcından ziyâde kalbimden.

Umum Müdür Şahap Kocatopçunun konuşmasından sonra gündem gereğince üyeler faaliyet raporu hakkında söz aldılar. Kasım Ergör, Mümin Sezer, Ali Akın, Rıfat Ekinci, Refik Bekler, Cemal Gök, İhsan Gürakın, Hasan Sertel faaliyet raporu hakkında tenkid ve temennilerde bulundular. İşçi Sigortaları mevzularını tenkid eden üyelere kongrede hazır bulunan Başhekim Dr. Naci Buçukoğlu tarafından cevap verildi. Bunu müteakip tenkidlere umumi olarak Sendika Başkanı Hasan Türkay tarafından cevaplandırıldı. İdare heyetinin ibrasını müteakip İstanbul Mebusu Ahmet Topçu, önemli bir konuşma yaptı. Gündem gereğince tüzük tadilâtına geçildi. Tüzükte şu tadilât yapıldı: (Emeklilik, malûliyet ve sendikanın kendi iç teşkilâtında veya işçi teşekküllerinin üst kademelerinde geçici veya devamlı surette vazife alan azalar. Temsilcilik vazifesini yapmaktan dolayı işinden çıkarılanlar, azalık vasfını devam ettirebilirler.) Tüzük tadilâtının kabulünden sonra gündem gereğince seçimlere geçilmiştir. Seçimler neticesinde Hasan Türkay; 280, Cemil Gider; 203, Nevzat Şeker; 168, Şevki Çırak; 166, Lütfü Ak; 165, Osman Şenol; 155, Hakkı Altınay; 142, Fethi Ünal; 119, Aziz Kura; 114, reyle İdare Heyetine, İbrahim Tandoğan 79, Ali Kulip 69, Kasım Ergör 53, Cemal Altınay 60, Refik Bekler 52, reyle İdare Heyeti yedekliğine; Ferhat Bekler 50, Cemal Gök 48, Hicret Çağlı 26, İhsan Gürakın 33, Hayri Turan 33, reyle murakipliğa, Mümin Sezer 23, Mustafa Evsen 21, reyle murakıp yedekliğine, Sermet Çanak 22, Şükrü Gür 14, İsmail Soysal 14, Recep Şen 14, Niyazi Ada 13, reyle Haysiyet Divanına, Hayri Akgün 10, Ali Demir 10, Talip İzgi 9, reyle Haysiyet Divanı yedekliklerine seçilmişlerdir.

Cam-İş sendikamız idare heyetini ve temsilcilik vasfına seçilen bütün arkadaşları tebrik eder, hepsine muvaffakiyetler temenni ederiz.

İşçilerin mitingi

(Baş tarafı 1 ncide)

Zaman zaman muhtelif teşekküller tarafından açılan sekiz saatten fazla çalışmama kanpanyaları maalesef hüsnüniyetten uzak bazı işverenlerin şiddetli mümanaatları yüzünden akim kamlıştır. Son olarak sendikamızın Mahmutpaşada açtığı çetin mücadele neticesinde Mahmutpaşa ve havalisinde gece saat birden sonra çalışılmaması hususunda Daimî Encümenden bir karar istihsal edilmişti. Aylarca süren geceli gündüzlü çalışmalar, değil Şehir Meclisi kararlarına, kanunlara dahı riayet etmeyen işverenlerin, işçileri işten atma, ücret düşürme ve bozuk iş verme gibi metodları ile baltalandı. Müracaat etmediğimiz makam bırakmadığımız halde maalesef kararın hakkiyle takip ve tatbik ettirilmemesi yüzünden bu gün gerek Mahmutpaşada ve gerekse İstanbulun bütün iş muhitlerinde faaliyette bulunan işyerlerinin %90 ı günde sekiz saatten fazla mesai yaptırmakta devam etmektedirler.

Uzun seneler mahsulü devamlı talep neticesinde İstanbulda branşımızda tesbit edilen asgarî ücrette yine bu kabil işverenler tarafından tatbik edilmemekte ve ısrar eden işçiler işlerinden atılmaktadır. Bu mevzuda da ilgili mercilere yaptığımız müracaatlar neticesiz kaldığından bu gün iyi niyetli bir kaç işveren hariç, ekseriyet bu kararı tatbik etmemek için inatla her türlü maddî ve manevî baskı hareketlerine tevessül etmektedir.

Son günlerde yaptığımız tetkikler neticesinde asgarî ücreti tatbik eden iş yerlerinin pek az olduğunu görmüş bulunuyoruz.

Sendikalı işçilere baskı hususunda pek çok misal verilebilir. Sendikalar kanunundaki sarahate rağmen sendikalı işçiler zorla istifa ettirilmekte etmiyenler işten atılmaktadır. Bir kaç aydan beri devam eden ham madde yokluğunu da bir fırsat telâkki ederek işçilerini kütle halinde işten çıkarıp faaliyete geçildiğinde sendikalı olmayanları tercih ederek üyelerimiz, bilhassa temsilcilerimizi işe almayan işverenlerin çokluğu bizleri düşündürmektedir. Bu kabil işyerlerinin önderliğini yapan fabrikalar meyanında Eyüpte Herko yün iplik, Yenikapıda Edip İzzet Saban, Kabo çorap, Şişlide Kiryako Pamukoğlu ve oğulları, Tisante, Samatyada Altın Mekik, Bakırköyde Mensucat Ticaret, Yedikulede Makaracılık T. A. Ş., Santral Mensucat, Yedikule iplik fabrikalarını gösterebiliriz. Bu ve buna benzer işyerleri sendikalı işçi çalıştırmamak ve mevcutları da istifa ettirmek işinde birbirleriyle âdeta yarışmaktadırlar. Yukarıda kısaca zikrettiğimiz bu üç meselenin halli için sarfettiğimiz emeklerin semere vermemesi karşısında, her zaman hürmet ettiğimiz kanunları hiçe sayan ve bu hareketlerini, sendikamızı efkârı umumiyeye kötü tanıtmağa çalışmak suretiyle maskelemeğe uğraşan bu kabil işverenleri protesto maksadiyle bir açık hava mitingi yapmak mecburiyetinde kaldık. Yer ve günü ayrıca bildirilecek olan mitingin yürütümü içn Bşk. V. Rıza Güven, Gnl. Skr. Avni Erakalın, Müüfettiş Celâl Beyaz vazifelendirilmiş bulunmaktadır. Bütün meslek kollarında çalışan işçilerin derdi olan bu üç mevzuun umumî efkâra duyurulması için yapılacak mitingin, dâvasını müdrik, asîl Türk işçisine yakışır bir vekar ve azamette olmasını temin için bütün üyelerinize aksettirilmesi hususunda sarfedeceğinize emin olduğumuz gayretlerinize peşinen teşekkürü borç bilir hürmet ve sevgilerimizin kabulünü rica ederiz.

TERTİP KOMİTESİ

Amerikan işçi hareketleri

(Baştarafı 2 ncide)

tı ki onun bu gizliliği o zamanlarda sendikaların maruz bulundukları güçlüklerin ışığı altında çok iyi anlaşılabilir. Zamanın bir işçi lideri bir yazısında şöyle demektedir: «Sendika teşkilâtlarına karşı geniş ölçüde memnunsuzluk gösteriliyordu ve işçiler hemen hemen o zamana kadar misli görülmemiş bir şekilde kara listelere geçiriliyordu.» Fakat bu gizliliğin büyük bir kısmından 1881 de sarfınazar edilmiştir.

İşçi Şövalyeleri Teşkilâtının üye sayısı 1879 da 10.000 iken o tarihten itibaren süratle arttı ve 1886 da bütün memleketteki üye sayısı 700.000 i buldu. Bünyesi bakımından Şövalye Teşkilâtı bir çok bölge meclisleri üzerinde merkezi bir murakabe icra ede nmillî bir heyetten veya genel meclisten ibaretti ki, bu bölge meclislerinin her biri de beş veya daha ziyade mahallî komitelerden müteşekkil bulunuyordu. Mahallî komiteler iki nevidi: Meslekî komiteler ve karma komiteler. Bunlardan birincilerinde yalnız bir tek mesleğe mensup üyeler mevcuttu, ikincileri ise geniş surette tenevvü arz eden mesleklere ve sanatlara mensup kimseleri kabul ediyordu. 1878 de toplantıya davet olunan ilk genel meclis Etephen'e Başusta işçi rütbesini verdi. Kendisi kısa bir müddet sonra istifa ederek yerine Trence V. Powderly geçti.

Bu teşkilâtın şümullü bir gayesi vardı: Rekabete dayanan bir cemiyet yerine işçilere, meydana getirdikleri servetten tamamiyle istifade etmek fırsatını ve imkânını bahşedecek ve kooperatif esasına dayanan bir cemiyet ikame etmek. Bu gaye ise münferit işverenlerle yapılacak cidallerle değil, fakat bellibaşlı olarak bankaların «para kuvveti» ni azaltmakla tahakkuk ettirilecekti. Daha sarih olarak, övalye Teşkilâtının programı günde sekiz saatlik mesaiyi, eşit bir iş için kadınlara eşit ücret verilmesini, mahkûmların ve çocukların çalıştırılmasının yasak edilmesini, âmme hizmetlerinin âmme mülkiyetine devrini ve kooperatif şirketlerinin kurulmasını hedef tutuyordu. Bu hususlarda toplulukla müzakereden ziyade eğitsel ve politik metodlara güveniliyordu. Grevlere ancak son bir tedbir olarak başvurulacaktı.

Maamafih 1880 lerde «Amelî sendikacılar» nüfuz kazanınca, wövalyeler ücretlerin arttırılması maksadiyle bir çok grevlere giriştiler ve ücretlere dair işverenlerle anlaşmalar akdettiler. Onların 1885 te, kuvvetli Gould demiryolu şebekesiyle yaptıkları en muvaffakiyetli mücadele kendilerine hususî bir teminattı.

Dahilî bir ihtilâf İşçi Şövalyeleri Teşkilâtını inkisara sevk etti. Toplulukla müzakere usullerini tervic eden liderler politik usullere ve esaslı sosyal değişmelere taraftar olanlar ile ihtilâf haline düştüler. Bundan başka şövalye teşkilâtının kalifiye olan ve olmıyan işçilerin birinci devredeki menfaatlerini telif etmek teşebbüsü de o kadar kolay olmadı. Daha kuvvetlice olan kalifiye işçi sendikaları berikilerin iltihakına karşı mukavemet gösterdiler.

Amerikan İşçi Federasyonunun kurulmasından sonra Şövalyeler devamlı olarak kuvvetten düştüler. 1890 yılında Şövalyelerin ancak 100.000 üyesi bulunuyordu. Bu tarihten sonra teşkilâtın üyesi azalmakta devam etti ve teşkilât her ne kadar 1917 ye kadar yaşadıysa da işçi hareketinde artık nüfuzlu bir âmil olmaktan çıktı.

Paşabahçe Dispanseri

(Baştarafı 1. Sayfada)

dert yansak haklısınız cevabını alırız, tabiatiyle Dr. Naci Buçukoğlu da üyelerimizin haklı olduklarını ve Anadolu yakasının en büyük ihtiyacı olan hastahane işini de Genel Müdürlüğe bir yazı ile bildirdiğini ifade etti. Kongrede dert yanan üyelerimizin şikâyetlerinden bazılarını burada belirtmek isterim. Söz alan bir üye sözlerine şöyle devam etti: Dispanserde hakikî hastalara istirahat verilmeyip istirahate ihtiyacı olmıyan hastalar haftalarca istirahat amlaktadır. Bazı hekimler beş kuruşluk aspirin almak için reçete vermekte olduklarını ve hastahanede yatan hastalara bakılmadığından yana, yana dert yandı.

Bundan on gün kadar evvel sendikamıza Dispanserde yatan hastalardan bir dilekçe geldi, bu dilekçede deniliyor ki; bizler on onbeş gündür burada yatıyoruz bizimle hiç alâkadar olan yok. Dr. gelir vizite yapar gider ondan sonra iş hastabakıcılara kalır onlar da yanımıza uğramaz. Su isteriz su veren yok, yemeklerimiz ise şişe fabrikası işçilerinin yediği yemeklerin aynidir. Eğer bizim temsilcimiz iseniz bizlerin hakkını arayın demektedirler. Yine bir hasta sendikamıza gelerek şöyle şikâyette bulundu. Cumartesi günü iğne olmak için Dispansere gittim. Sıhhiye memuru mektup yazmakla meşguldü, iğne olacağımı söyledim bana Pazartesi günü iğne olursun dedi şimdi ben iğne yapamam işim var dedi ne kadar ısrar etti isem de iğnemi yapmadı ve nihayet git istediğin yere şikâyet et dedi beni oradan kovdu, biz de Sendika olarak bunları inceledik lâzım gelen yerlere bildirdik. İşçi Sigortaları Paşabahçe Dispanseri Başhekimi Naci Buçukoğlundan istirham ediyoruz Anadolu yakasına bir hastahane yapılana kadar hiç olmazsa yemekler biraz düzelsin ve vazifeli hastabakıcılar vazifelerine alâka göstermelerini önlesin şimdilik başhekimden ricamız budur. İşçilerimiz arasında çok büyük sempatisi olan başhekmin bu işlerle daha yakından alâkadar olacağına emin bulunmaktayız.

Lütfü Ak

Hudutlu Sorumlu İstanbul cam Sanayiî İşçileri Yapı kooperatifinin durumu

Kısa bir mazisi bulunan Kooperatfimiz İdare Heyeti arkadaşların ve bize müzahareti bulunan bazı makamların yardımı sayesinde küçümsenmeyecek kadar çok büyük işler başarmakla beraber bugünkü vaziyeti takdire değer bir hal taşımaktadır.

Kooperatifimiz kanuni formalitelerini ikmal ettikten sonra ortaklarından topladığı aidat ve hisse bedelleri bir hayli yekûnla yükselmiş olduğundan (Türkiye Emlâk ve Kredi Bankasında) Kooperatifimiz namına bir hesap açtırmıştır. Diğer taraftan arsa durumunu ele almış Paşabahçe - Çubuklu yolu üstünde hazineye ait olan arazi için alâkalı mercilere müracaatta bulunarak yakın bir zamanda bu meseleyi de halle çalışmaktadır.

Bu hallin devamı için ortaklarımızdan daha samimî durumlar beklerken hüviyetlerini almayan ortaklar üç adet vesikalık fotoğraf getirerek hüviyetlerini almaları arzolunur.

Kooperatif adına
Cemal Altınay

Manşta kaybolan yüzücünün cesedi bulundu

La Haye, 30 (A.A.) — Dün öğleden sonra Harlem civarında Costricum sahillerine dalgalar tarafından bir ceset atılmıştır.

Bu cesedin Manş Denizine 7 eylûlde klavuzsuz girip, boğazı yüzerek geçmeğe teşebbüs eden, ve kendisinden o zamandan beri hiç bir malûmat alınamayan İngiliz yüzücüsü Fed May'e ait olduğu sanılmaktadır.

Dizildiği ve basıldığı yer: Orhan Mete ve Ortakları Yayın ve Basın Kollektif Şirketi Matbaası - İstanbul Cağaloğlu, Bozkurt han No. 6/2 — Telefon: 26269